

3. Мирошник, О. Г. (2016). Концепції педагогічної рефлексії у психологічних дослідженнях. Психологія і особистість: науковий журнал. Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. № 2. С. 189–199.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА СІМЕЙНОГО НАСИЛЬСТВА У РОБОТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

УДК 316.6

Маляр Олена Іванівна,

кандидат психологічних наук, старший викладач

кафедри психолого-педагогічної освіти та соціальних наук КВНЗ

«Вінницька академія неперервної освіти»

Актуальність дослідження. За сучасних умов в Україні, як і в багатьох інших країнах світу, простежуються тенденції до поширення насильницьких дій у сім'ї, на міжособистісному рівні, у стосунках батьків і дітей, чоловіка і жінки. Проблема соціально-психологічної профілактики сімейного насильства надзвичайно важлива передусім тому, що сім'я є основою суспільства і повинна перебувати під особливим захистом держави. Насильство у сім'ї не лише руйнують гармонію і злагоду в ній, а й виступають однією з передумов злочинності в суспільстві загалом.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику насильства як загальносоціального явища досліджували у своїх роботах вітчизняні науковці: А. А. Гусейнов, Л.М.Герасіна, В.В.Голіна, В.Д.Губін, І.Н.Даньшин, А.К.Зайцев, А.М.Ковальов, А.П.Огурцов та ін. Соціально-психологічної профілактики насильства в сім'ї розглядається у кількох напрямках: обґрунтування проблеми попередження жорстокого ставлення до дітей (В. Боровик, Т. Кир'язова, С. Тадіян); виділення основ соціально-правового захисту дітей (В. Голіна, О. Іващенко, Г. Черепанова); виділення окремих аспектів соціально-психологічної діяльності щодо подолання

насильства у сім'ї (Н. Заверико, І. Зверєва, А. Капська, О. Караман, Л. Міщик, А. Мудрик, І. Трубавіна).

Метою дослідження наукової публікації є теоретичний аналіз соціально-психологічної профілактики сімейного насильства у роботі соціального працівника.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально-психологічна профілактика є одним з видів соціальної роботи, що спрямована на попередження аморальної, протиправної поведінки, виявлення будь-якого негативного впливу на життя і здоров'я дітей, та запобігання такому впливу. Сьогодні ж більшість дітей, молоді, батьків мають хибні уявлення про насильство в сім'ї, але вважають, що з ними такого не може трапитися, розглядають насильство лише як биття, а знань і вмінь розв'язувати подібні ситуації вони не мають. Саме це спонукає соціальних працівників створювати соціально-психологічні умови для захисту прав, свобод та інтересів дітей та молоді, їх гармонійного і всебічного розвитку, задоволення їх культурних і духовних потреб. Соціально-психологічна профілактика насильства в сім'ї може бути первинною, вторинною і третинною. Первинна соціальна профілактика насильства в сім'ї – найбільш масова і неспецифічна. Соціально-психологічна робота тут носить інформаційний характер, оскільки спрямована на формування в особистості не сприйняття та категоричну відмову від маніпуляцій. Змістом первинної профілактики насильства в сім'ї повинно бути: надання інформації про насильство в сім'ї батькам, дітям, молоді, вчителям; вивчення правових норм стосовно поведінки в реальних життєвих ситуаціях, які можуть привести до насильства; показ зразків застосування життєвих умінь і навичок щодо спілкування, знайомства, відпочинку, працевлаштування, вибору життєвого шляху, розподілу сімейних обов'язків тощо; підтримка творчої, інтелектуальної, громадської, спортивної діяльності молоді, організація сімейного дозвілля.

Вторинна профілактика насильства в сім'ї є, в основному, груповою. Метою вторинної соціально-психологічної профілактики є зміна

малоадаптивної дисфункціональної, ризикованої поведінки на адаптивну. Іншими словам, передбачає зміну ставлення до себе, оточуючих і формування досвіду поведінки в ситуаціях, що можуть призвести до потрапляння в ситуації насильства. Вторинна соціально-психологічна профілактика спрямована на дітей та молодь «груп ризику». Це бездоглядні діти, діти з неблагополучних, неповних сімей, вихованці інтернатів. Передбачає своєчасне виявлення таких осіб і надання їм соціально-психологічної підтримки і допомоги у напрямках: формування знань життєвих умінь і навичок, необхідних для самозахисту від насильників; формування поняття про установи та організації, які допомагають потерпілим від насильства, про способи потрапляння в ситуації насильства; зміна ставлення молодої особи до себе, свого місця у суспільстві, усвідомлення нею цінності свого життя і своєї ролі в ньому, а батьків – до дитини як до суб'єкта власного життя.

Третинна соціально-психологічна профілактика насильства в сім'ї є індивідуальною і передбачає тривалу роботу і комплекс соціальних та психологічних послуг. Вона вимагає об'єднання зусиль різних фахівців. Основними методами в третинній профілактиці є: робота в конкретному випадку, рефлексія ситуації та індивідуального розвитку, переключення і перенавчання, створення виховуючи ситуацій, показ перспективи, реконструкція характеру, заохочення, інформування, переконання, включення в різноманітні види діяльності і позитивно соціалізуючи середовище (Коломієць, О.Г.).

Висновки. Таким чином, соціально-психологічна профілактика насильства в сім'ї у дитячому та молодіжному середовищі має на меті: здійснення інформаційно-пропагандистської роботи серед дітей і молоді з метою формування поняття «насильство в сім'ї»; формування в молоді і дітей правосвідомості і правової поведінки, відповідальності за своє життя поряд з розвитком їх активності, самостійності, творчості, створення умов для її самореалізації. Теоретично дослідивши питання профілактики сімейного насилля ми дійшли висновку, що робота важливого суб'єкта соціально-

психологічного впливу – соціального працівника повинна спрямовуватися на формування позитивного сімейного клімату, групової взаємодії, безконфліктних поведінкових проявів членів родини тощо.

Список використаної літератури:

1. Коломієць, О. Г. Соціально-педагогічні умови подолання сімейного насильства щодо дітей. Відновлено з: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N122/N122p071-077.pdf.

ПОЧУТТЯ СЕПАРАЦІЇ-ІНДИВІДУАЦІЇ ПЕРШОКУРСНИКІВ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ДОРΟΣЛІШАННЯ

УДК 159.922.7

*Мантак Златослава Сергіївна,
студентка спеціальності 053 «Психологія»
другого (магістерського) рівня
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Дорослішання старшого підлітка, юнака або ж дівчини обумовлене зростанням самостійності та незалежності у взаєминах з батьками. У психоаналітичній літературі сепарацію розглядають як внутрішньопсихічний процес, за якого особистість впродовж перехідного віку набуває досвід власної відокремленості, автентичності та автономії. При цьому результатом процесу сепарації стає розвиток особистісної автономії, що проявляється у набутті певного рівня когнітивної, поведінкової, емоційної, моральної незалежності та психологічної дистанції від батьків.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Розробка проблеми сепарації-індивідуації молоді, яка дорослішає, започаткована у психоаналітичній концепції, хоча набула свого поширення у напрямку вивчення процесу відособлення підлітків та юнаків в роботах Д. Гоффман, Л. В. Клочек, Є. В. Пупирева, О. М. Цибур; вплив сім'ї на